

Magyar Könyvvizsgálói Kamara

Költségvetési Tagozat

BESZÁMOLÓ

a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Költségvetési Tagozatának 2020. évi tevékenységéről és a 2021. évi feladatairól

Bevezetés

A Magyar Könyvvizsgálói Kamara Költségvetési Tagozata (a továbbiakban: Tagozat) – az előzményeket (az immár két és fél évtizede tartó rendszeres találkozókat, közös szakmai tevékenységet, többek között a költségvetési minősítés rendszerének kialakítását és működtetését, a módszertani munkát) is beszámítva, 25. évéhez érkezett. Úgy terveztük, hogy a jubileumi 2020-as esztendőben több rendezvényünk kertében is visszatekintünk az államháztartás könyvvizsgálatában elért eredményeinkre, miközben számba vesszük újabb feladatainkat és aktuális teendőinket, végül az évet egy ünnepi programmal zárjuk. A nagyszabású elképzeléseinket az ismert járványügyi helyzet miatt nem lehetett maradéktalanul megvalósítani, illetve e tekintetben is igazodni kellett a szó szerint is megváltozott mozgástérhez.

1. A Tagozat létszámának alakulása a feladatok tükrében

A Tagozat létszámának csökkenése tavaly is folytatódott. Az év végén – a december 31-ei állapot szerint – taglétszámunk 357 fő volt, amely 6 %-kal alacsonyabb az egy évvel korábnál. Újabb könyvvizsgálók alig csatlakoztak hozzánk, a csökkenés mértéke gyakorlatilag azonos volt a kamarai tagság megszűnésével összefüggő fogyatkozással. A tagozati létszámból 271 fő (75,9%) főfoglalkozású és 86 fő (24,1%) szüneteltető. Mivel a szüneteltető tagok száma 2020-ban gyakorlatilag nem változott, arányuk a Tagozaton belül – mintegy két százalékponttal – nőtt.

A költségvetési minősítéssel rendelkező kamarai tagokra 2020-ban is az elmúlt évek tendenciája volt érvényes, mely szerint körükben évről évre lemorzsolódás tapasztalható, s a jelenlegi minősítési rendszerben szinte nincs is utánpótlás. A költségvetési minősítésű könyvvizsgálók a Kamarában az előző évi beszámoló adataihoz képest 88 fővel lettek kevesebben, s tizennéggyel csökkent a költségvetési minősítéssel rendelkező társaságok száma is. Mindezek eredményeként a költségvetési minősítésű kamarai tagok létszáma december végén 1151 főt tett ki (ebből aktív 826 fő, szüneteltető 325 fő), míg a társaságok körében 229 cég zárta e minősítés birtokában az évet.

A költségvetésre (is) szakosodott könyvvizsgálók – a korábbi minősítési rendszernek köszönhetően – még mindig jelentős számának, illetve az ezzel rendelkező társaságok állományának módosulása szoros összefüggésben van az államháztartásban kínálkozó

megbízások szűkülésével, amelyben 2020 sem hozott lényeges áttörést. Nem változott ugyanis az a helyzet, mely szerint az államháztartás szervezetei a költségvetési szervek körében törvényi előírások alapján – a 2006. évi CXXXII. törvénynek megfelelően – a nagyobb egészségügyi szolgáltatók (kórházak) auditálása (mintegy 100 megbízás), valamint az EU-s és más támogatásokkal kapcsolatos könyvvizsgálói feladatok jelentettek komolyabb lehetőségeket.

Az előző évre is érvényes volt ugyanakkor, hogy a helyi önkormányzatok körében, valamint egyes központi szerveknél olyan esetekben is számítottak a könyvvizsgálói szolgáltatásokra, amikor azt jogszabály nem írta kötelezően elő.

Az előbbiek összességében 2020-ban is biztosították a könyvvizsgálók jelenlétét és természetesen eredményes tevékenységét az államháztartás szervezeteinél, de a fenti számokból is az következik, hogy a megbízásokból ebben a szférában nem jut a speciális minősítéssel rendelkező – azt jórészt évekkel ezelőtt, egy más piaci helyzetben megszerző – minden könyvvizsgálónak/cégnek. Változatlanul elmondható ugyanis, hogy az államháztartásban nem csak a könyvvizsgálói megbízások mozgásteret, hanem az ebben részt vevő (résztt vállaló) társaságok, egyéni könyvvizsgálók köre is stabilizálódott. Ennek ellenére az államháztartásban kínáló feladatok terén tapasztalható „rés”, illetve konkurencia is, ami viszont – a jellemzően legalacsonyabb árra/díjra épülő pályázatok következtében – erősen befolyásolja a könyvvizsgálók által elérhető anyagi feltételek alakulását. Az előbbiek miatt az e területen teljesített megbízások körében egyfajta negatív árverseny érvényesül, s ez nem egy esetben a könyvvizsgálói díjak stagnálásához, sőt visszaeséséhez vezet.

A szűk körben jelentkező kihívások és érvényesülési lehetőségek, illetve a nem igazán inspiráló kilátások, másrészt az ellátandó feladatokhoz képest a szakmán belül összességében szerényebbnek minősíthető anyagi kondíciók minden bizonnyal hozzájárulnak az államháztartás könyvvizsgálóival kapcsolatos visszafogottabb érdeklődéshez. Egyre inkább hiányolható a költségvetési szférára szakosodott körből a fiatalabb korosztály.

Jól mutatja ezt, hogy – és 2020-ban sem volt másként – az utóbbi években szinte nincs jelentkező a költségvetési minősítés vizsgájára, így alig bővül az ilyen ismeretekkel igazoltan is bíró könyvvizsgálóink köre. A költségvetési minősítésük számának kapcsán már utalás történt arra, hogy – a viszonylag könnyen teljesíthető feltételek mellett és miatt – korábban a könyvvizsgálók közül éveken át széles körben azok is igyekeztek költségvetési minősítést szerezni, akik ezen a területen nem praktizáltak, de az akkori szabályok és az államháztartás dinamikusan alakuló struktúrája alapján szélesedő piaci lehetőségeket láttak a közszférában.

Az időközben bekövetkezett változások ezeket a várakozásokat nem igazolták, s ebben 2020 sem hozott újat. (A megbízások számának korábbi visszaeséséhez nagyban hozzájárult, hogy a helyi önkormányzatok meghatározott körére érvényes könyvvizsgálói kötelezettség 2012-től megszűnt.) Ezt nem csak a költségvetési minősítés iránt alig tapasztalható érdeklődés tükrözi, hanem a Tagozat létszámának már említett folyamatos csökkenése, illetve az a tény is, hogy a költségvetési minősítéssel rendelkező kamarai tagoknak kevesebb mint egyharmada csatlakozott a Tagozathoz. (Más oldalról felvetődött, hogy indokolt lenne az évekkorábban megszerzett minősítéseket, akár vizsga keretében, megújítani.)

Az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatának létjogosultságát, kedvező hozadékait ugyanakkor számos visszajelzés igazolja, sőt erősíti, mind az ilyen tevékenységet ellátók, mind a megbízók köréből, s ezt nemzetközi példák is alátámasztják.

2. A Költségvetési Tagozat működésének szervezeti keretei

A Költségvetési Tagozatnál 2017 januárjában zajlott le tisztújítás, s az elmúlt esztendő is igazolta, hogy jó döntés volt a vezetés (13 fős) létszámának akkori csökkentése, ezzel egyidejűleg a Tagozat irányítási struktúrájának átalakítása. A hét tagú vezetőség (elnök: dr. Printz János Károly, alelnökök: Bercsik Mária és Györffi Dezső, vezetőségi tagok: Csák Ibolya, Dömötörfy Józsefné, Fitosné Zemanovics Zsuzsanna és Györffi György) tevékenysége a korábbiaknál összefogottabb, hatékonyabb lett, s a grémium megítélése szerint ez 2020 sajátos körülményei között is jól érvényesült. A Tagozat működési rendjét – a szintén 2017-ben módosított – Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg, amely szerint a vezetőség mandátuma öt évre szól.

A Tagozat 2020-ban a Kamara által biztosított 600 000 Ft összegű kerettel gazdálkodhatott, amelyből mindössze 118 000 Ft-ot használt fel, miután tervezett programjai módosultak, illetve költségkímélő módon valósultak meg. A megtartott szakmai rendezvényekre jórészt saját erőre támaszkodva, tagozati előadók közreműködésével került sor, díjazás nélkül.

3. A Tagozat 2020. évi tevékenysége

A Tagozat tevékenységét 2020-ban is jelentős mértékben azok a szakmai rendezvények határozták volna meg, amelyek keretében mód nyílik egyes témakörök, követelmények közös feldolgozására, kérdések megvitatására, jellemzően meghívott előadók közreműködésével. Ezek tematikáját bővítette volna a jubileumi eseménysorozat, több önálló mozzanattal.

A tagozati programok éves kereteit végül ezúttal is két szakmai nap határozta meg. A programok sorát a február 18-ai fórum nyitotta meg, ahol Dobecz Gabriella, a Magyar Államkincstár osztályvezetője, előadásában válaszolt arra a kérdésre, hogy „*Mire figyeljünk az éves költségvetési beszámolók auditálásánál?*”. Ezen kívül, immár hagyományosan, dr. Hegedűs Mihály, a Kamara oktatási alelnöke adott tájékoztatást az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatának aktuális kérdéseiről, majd szó esett ennek módszertanáról is.

A következő lehetőségre – az időpontot rendre „újratervezve” – december 14-éig kellett várni. Az év végi szakmai napra, igazodva az előírásokhoz, online módon került sor, kifejezetten nagy érdeklődés mellett, mivel a programba 115-en kapcsolódtak be. Alelnök úr aktuális tájékoztatóját követően a Tagozat vezetői tartottak előadásokat egy „örökzöld” (Csák Ibolya: *Még egyszer a költségvetési maradvány elszámolásának és kimutatásának vizsgálatáról ...*) és egy aktuális (Györffi Dezső: *Változások és elvárások a közszféra belső kontrolljaiban*) témakörben, Bercsik Mária pedig a tartalmas konzultáció témavezetőjeként járult hozzá az újszerű rendezvény sikeréhez. (Az egyes előadások anyagát – diasorait – a szakmai napok résztvevői megkapták, azokat a tagozat valamennyi tagjához eljuttattuk, illetve a Kamara honlapján széles körben elérhetővé váltak.)

A tavaszihoz hasonlóan két „kölségvetési” kreditpontot is érő órák zárásaként rövid visszaemlékezés (tájékoztató) hangzott el a Kölségvetési Tagozat huszonöt évéről. Itt kell megemlíteni, hogy az államháztartás könyvvizsgálatának negyedszázadáról, ezen belül a Kölségvetési Tagozat szerepéről, cikk jelent meg a SZAKma 7-8. (dupla) számában, amely – legalábbis az információkat illetően – törekedett pótolni a tervezett ünnepi összefüvetelt, mivel annak elmaradásával már akkor számolni lehetett.

A hektikusan változó járványügyi helyzet a Tagozat esetében nem csak a jelentősebb események lehetőségeiben hozott változást, hanem a mindennapokban is. Az államháztartás területén tevékenykedő könyvvizsgálókat foglalkoztató kérdésekre, egyedi esetekre, problémákra a Tagozat mindig is törekedett megfelelően reagálni. Az erre vonatkozó igények 2020-ban érzékelhetően felerősödtek, amely komoly forgalmat eredményezett a tagság egymás közötti elektronikus információáramlásában. Ez a kapcsolatrendszer azonban sok esetlegességgel működött, s nem mindig biztosította az egyes témakörök iránt érdeklődő tagok teljes körű bevonását, kiegyensúlyozott tájékoztatását.

Az év elején ezúttal is fokozott volt az érdeklődés az államháztartás szervezeti könyvvizsgálatára vonatkozó módszertani útmutató iránt, amelynek megújítása még 2019 végén lezajlott, s az év első hónapjaiban a Szakértői Bizottság véleménye is rendelkezésre állt, beleértve konkrét javaslatait. A 2020 elejére tervezett bizonyos (egyeztetésekkel, közzététellel kapcsolatos) feladatokat – átütemezve – a 2020. évi kölségvetési beszámolók most zajló könyvvizsgálatához lehet majd igazítani.

4. A Kölségvetési Tagozat külső kapcsolatrendszere

A tagozati munkának 2020-ban is egyik súlyponti célkitűzése volt a külső szakmai kapcsolatok ápolása és erősítése, különös tekintettel a kölségvetési szervek éves beszámolóira irányuló vizsgálatokat, véleményezést végző más szervezetekre.

Többek között ennek jegyében kaptak korábban meghívást rendezvényeinkre, illetve a kamarai konferenciákra a Pénzügyminisztérium, a Magyar Államkincstár és az Állami Egészségügyi Ellátó Központ számvitelért, ellenőrzésért felelős vezető munkatársai. Miután az említett és tervezett fórumok 2020-ban jórészt elmaradtak, ilyen találkozásokra, együttműködésre csak kivételesen kerülhetett sor. A tagozati szakmai konzultációk kapcsán azonban gyakran fordultunk a felsorolt szakmai partnereinkhez, véleményüket kérve egy-egy kérdés megoldásában.

A Tagozat és az állami szervek együttműködése nem csak a könyvvizsgálat feladat- és kérdéskörére terjed ki, hanem szélesebb összefüggésekben a kölségvetési szervek kontrollmechanizmusaira is. A PM Államháztartási Belső Kontroll Munkacsoportjában, az egyes témacsoportokban (belső kontroll, belső ellenőrzési, önkormányzati, EU támogatások) nyolc delegált vesz részt az MKVK, ezen belül kifejezetten a Tagozat képviselőjében. A témakörök gazdagsága (pl. a munkacsoport ügyrendjének megújítása, a belső kontrollok helyzete az államháztartásban, a köztulajdonban álló gazdasági társaságok belső kontrolljainak szabályozása) tavaly is módot nyújtott a Kamara által delegáltak aktív tevékenységére.

A 2020. évet illetően sem minősíthetjük igazán eredményesnek a tagozati törekvéseket a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának az államháztartás szervezeteivel tervezett megállapodásait illetően, igaz, ehhez ezúttal a közvetlen kapcsolattartás ismert nehézségei is hozzájárultak. Előkészített tervezetek, dokumentumok ugyan léteznek, de az államháztartás ellenőrzésével foglalkozó szervezetekkel, felsőoktatási intézményekkel megállapodások aláírására az elmúlt évben sem került sor, holott ez ügyben korábban aktív előkészítő megbeszélések zajlottak.

5. A Költségvetési Tagozat 2021. évi feladatai

A Tagozat tevékenységéről 2019. november 18-ai keltezéssel készült legutóbbi beszámolóunk tartalmazta a 2020. év kiemelt feladatait.

Az azóta eltelt időszak áttekintéséből levonható következtetés, hogy – részben a nem várt nehézségek miatt – a „stratégiai” célok megfelelő teljesítése összességében további erőfeszítéseket igényel, miközben új kihívásokkal is számolni kell.

Rendszeres szakmai fórumokra 2021-ben a korábbiaknál is nagyobb szükség lesz. A jelenlegi helyzetben, illetve azt előrevetítve, a nagyobb rendezvényeinket (szakmai napokat stb.) minden bizonnyal továbbra is online módon lehet majd meghirdetni.

Ez az informatikai megoldás egyben lehetőséget nyújt arra is, hogy egy-egy, vagy néhány téma erejéig közvetlen konzultációkat is szervezzünk a sokakat foglalkoztató kérdések megvitatására. (Az év elején ilyen lehet a költségvetési maradványok rendezése, amelyre a szabályozás most egyszeri lehetőséget nyújt.)

Soron kívül indokolt kezelni az államháztartás szervezetei könyvvizsgálata módszertanának fejlesztését, lezárva az előző évi folyamatokat, s természetesen figyelemmel az elmúlt évben bekövetkezett változásokra.

Új lendületet kell adni az államháztartás területén végzett könyvvizsgálatok szakmai arculata formálásának, mivel erre 2020-ban csak szűkösen nyílt lehetőség. Érvényes ez magára a Tagozatra is, amelynek kommunikációs tevékenységét célszerű tovább erősíteni.

Az államháztartás szervezetei ellenőrzésével, illetve ennek módszertanával foglalkozó és/vagy azt oktató szervezetekkel kötendő megállapodások kezdeményezését, illetve előkészítését napirenden kell tartani, a tagozati kompetencia erejéig szorgalmazva azok létrejöttét.

Megvalósítandó tervként indokolt továbbra is tekinteni az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatát támogató tanácsadó testület létrehozására, az előbbieken említett szervezetek képviselőinek részvételével.

Mindezekhez fontos információkat, adalékokat szolgáltathat az államháztartás területén végzett könyvvizsgálatok helyzetének régóta tervezett komplex felmérése, bízva abban, hogy ennek megfelelő megoldására az előttünk lévő esztendőben lehetőség nyílik majd

Budapest, 2021. január 14.

Tisztelettel:

Dr. Printz János Károly s. k.
a Költségvetési Tagozat elnöke